

DOMSTOLENS DOM
av den 25 januari 1979 *

I mål 98/78

har Bundesfinanzhof till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

A. Racke, Bingen am Rhein

och

Hauptzollamt Mainz.

Begäran avser giltigheten av kommissionens förordningar nr 649/73 av den 1 mars 1973 om fastställande av monetära utjämningsbelopp (EGT nr L 64, 9.3.1973, s. 7, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå), nr 741/73 av den 5 mars 1973 om ändring av de monetära utjämningsbeloppen (EGT nr L 71, 19.3.1973, s. 1, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå) och nr 811/73 av den 23 mars 1973 om ändring av de monetära utjämningsbeloppen (EGT nr L 79, 27.3.1973, s. 1, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå), samt tolkningen av artikel 191 i EEG-fördraget vad gäller frågan vid vilken tidpunkt en förordning skall betraktas som offentliggjord och frågan från vilken dag de föreskrivna bestämmelserna skall tillämpas.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden H. Kutscher, avdelningsordförandena J. Mertens de Wilmars och Mackenzie Stuart samt domarna A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keefe, G. Bosco och A. Touffait,

generaladvokat: G. Reischl,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

* Rättegångsspråk: tyska.

dom

DOMSKÄL

- 1 Genom beslut av den 21 mars 1978, som inkom till domstolen den 26 april 1978, har Bundesfinanzhof enligt artikel 177 i EEG-fördraget ställt frågor dels om giltigheten av vissa gemenskapsbestämmelser om monetära utjämningsbelopp inom vinsektorn, dels om tolkningen av artikel 191 i fördraget och räckvidden av förordningarna vad gäller deras ikraftträdande.

Dessa frågor har uppkommit under en tvist mellan ett tyskt företag och den behöriga tullmyndigheten angående återbetalning av monetära utjämningsbelopp som uppburits i samband med att vissa mängder vin som importerats från Jugoslavien togs ut från ett privat tullager mellan den 9 och 30 mars 1973.

Den första frågan

- 2 Den första frågan från Bundesfinanzhof har följande lydelse:

”Är kommissionens förordningar nr 649/73 av den 1 mars 1973, nr 741/73 av den 5 mars 1973 och nr 811/73 av den 23 mars 1973 giltiga också såtillvida som det i deras respektive bilaga I punkt 6 fastställs monetära utjämningsbelopp för importerade röda och vita viner som omfattas av undernummer 22.05 C I och C II i tulltaxan, utan att det görs någon åtskillnad mellan dem i detta avseende?”

- 3 I bilaga I punkt 6 i kommissionens förordning nr 649/73 av den 1 mars 1973 om fastställande av monetära utjämningsbelopp (EGT nr L 64, 9.3.1973, s. 7) utvidgades för första gången systemet med monetära utjämningsbelopp till att också omfatta viner av nämnda slag, och kommissionens förordningar nr 741/73 och nr 811/73 av den 5 respektive den 23 mars 1973 (EGT nr L 71, 19.3.1973, s. 1 och nr L 79, 27.3.1973, s. 1) anpassade beloppen efter förändringar i växelkurserna.

Sökanden i målet vid den nationella domstolen har hävdats att kommissionen, genom att på detta sätt utvidga tillämpningsområdet för monetära utjämningsbelopp, inte har iakttagit de villkor som föreskrivs i rådets grundförordning nr 974/71, av vilken det i första hand följer att monetära utjämningsbelopp endast kan tas ut eller beviljas när förändringar i växelkurserna medför

störningar i handelsutbytet med jordbruksprodukter.

- 4 I detta sammanhang åligger det kommissionen att avgöra – enligt det så kallade förvaltningskommittéförfarandet – om det föreligger någon risk för störning.
- 5 Liksom också domstolen redan har fastslagit i flera domar, har kommissionen och förvaltningskommittén härvid ett stort utrymme för skönsmässig bedömning, eftersom det handlar om värderingen av en sammansatt ekonomisk situation.

Vid kontrollen av om denna befogenhet utövas rättsenligt skall domstolen pröva om den är uppenbart oriktig eller förenad med maktmissbruk, eller om den berörda institutionen klart har överskridit gränserna för sitt utrymme för skönsmässig bedömning.

- 6 Under det rättsliga förfarandet har kommissionen redogjort för de omständigheter som enligt dess bedömning motiverade den åtgärd som vidtogs.

Den har särskilt hänvisat till valutakrisens omfattning i början av 1973 och till komplexiteten hos de ekonomiska faktorer som måste beaktas.

Den har också särskilt hänvisat till de faktorer, som enligt dess uppfattning gav anledning till oro för störningar på den franska och den tyska vinmarknaden, samt redogjort för de överväganden som ledde fram till beslutet att viner från tredje land i full utsträckning skulle omfattas av systemet med monetära utjämningsbelopp.

Vid en sådan helhetsbedömning av situationen och av de erforderliga åtgärdernas art, tycks det inte som om kommissionen har begått några uppenbara fel eller som om den på annat sätt överskridit de allmänna gränserna för sina befogenheter i förhållande till gällande bestämmelser.

- 7 Sökanden i målet vid den nationella domstolen har emellertid invänt mot att kommissionen inte har tagit hänsyn till vissa särskilda villkor som framgår av dessa bestämmelser.

Sökanden har härvid hävdats att uttaget av dessa belopp inte är berättigat i fall som detta, där importkontraktet har ingåtts före växelkursändringen i en valuta som senare har revalverats, så att varorna inte har kunnat importeras till ett lägre pris till följd av växelkursändringarna.

8 Denna grund för klagan kan inte godtas, därför att systemet med monetära utjämningsbelopp, för att vara praktiskt användbart, kräver, som domstolen redan har fastslagit i sin dom av den 24 oktober 1975 i målet 5/73, Balkan-Import-Export GmbH (Rec., s. 1091), allmängiltiga regler för all import och export, utan beaktande av enskilda detaljer i kontrakten, som t.ex. i vilken valuta och vid vilken tidpunkt de ingicks.

9 Sökanden i målet vid den nationella domstolen har dessutom hävdatt att uttaget av monetära utjämningsbelopp vid import av vin från tredje land inte är berättigat i fall som detta, där importen omfattas av referensprissystemet eller uttag av en importavgift enligt artikel 9 i rådets förordning nr 816/70 av den 28 april 1970 om kompletterande bestämmelser om den gemensamma organisationen av marknaden för vin (EGT nr L 99, 5.5.1970, s. 1, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå).

10 Det bortses emellertid i detta påstående från skillnaden i funktion mellan referensprissystemet och systemet med monetära utjämningsbelopp.

De i beräkningenheter uttryckta referenspriserna skall möjliggöra att priserna på vin från tredje land sätts i nivå med priserna i gemenskapen, medan systemet med monetära utjämningsbelopp är avsett att i händelse av växelkursändringar utjämna de skillnader som till följd av kursutvecklingen har noterats för priser uttryckta i nationell valuta, och särskilt att förhindra de störningar i handelsutbytet som det skulle kunna leda till.

11 Sökanden i målet vid den nationella domstolen har slutligen hävdatt att det inte är berättigat att tillämpa systemet med monetära utjämningsbelopp på kvalitetsviner från tredje land.

Enligt artikel 1.2 i förordning nr 974/71 skall detta system bara tillämpas på produkter för vilka interventionsåtgärder kan vidtas inom ramen för den gemensamma organisationen av marknaden för jordbruksprodukter.

Detta villkor är enligt sökanden inte uppfyllt i föreliggande fall, då det i den gemensamma organisationen av marknaden för vin, enligt lydelsen av förordning nr 816/70, förutses interventionsåtgärder endast för bordsviner, och inte för kvalitetsviner.

12 Detta argument tar emellertid ingen hänsyn till den exakta betydelsen av dessa begrepp, såsom den framgår av gemenskapsbestämmelserna för vinsektorn.

I detta hänseende är det viktigt att notera att de två begreppen "bordsvin" och "kvalitetsvin som framställts i specificerade områden", som avses i artikel 1.4 b och 5 i förordning nr 816/70, endast används i fråga om produkter från gemenskapen, medan det i gemenskapsbestämmelserna inte definieras något särskilt begrepp "kvalitetsvin" från tredje land, som skiljer sig från begreppet "bordsvin".

Härav måste slutsatsen dras att allt vin från tredje land i förhållande till gemenskapsbestämmelserna, särskilt i fråga om systemet med monetära utjämningsbelopp, skall betraktas som bordsvin, om det inte finns särskilda bestämmelser om undantag, vilket inte är fallet här.

- 13 Svaret blir alltså att det vid prövningen av den ställda frågan inte har framkommit något som skulle kunna påverka giltigheten av kommissionens förordningar nr 649/73 av den 1 mars 1973, nr 741/73 av den 5 mars 1973 och nr 811/73 av den 23 mars 1973, såtillvida som de har fastställt monetära utjämningsbelopp för röda och vita viner som importerats från tredje land, och som omfattas av undernummer 22.05 C I och C II i tulltaxan.

Den andra frågan

- 14 Den andra frågan har följande lydelse:

"Skall en förordning betraktas som offentliggjord enligt artikel 191 i EEG-fördraget,

- a) den dag vars datum anges på det nummer av Europeiska gemenskapens officiella tidning som innehåller texten till förordningen,
- b) vid den tidpunkt då detta nummer av Europeiska gemenskapens officiella tidning faktiskt är tillgängligt vid Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer, eller
- c) vid den tidpunkt då det aktuella numret av Europeiska gemenskapernas officiella tidning faktiskt är tillgängligt på den berörda medlemsstatens territorium?"

- 15 Enligt artikel 191 skall förordningar offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning och träda i kraft den dag som anges i rättsakterna

eller, i avsaknad av sådan angivelse, den tjugonde dagen efter offentliggörandet.

Europeiska gemenskapernas officiella tidning ges ut av Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer i Luxemburg, som av rådet fått formella instruktioner för att säkerställa att dagen för offentliggörande av varje nummer av den officiella tidningen överensstämmer med dagen då detta nummer faktiskt är tillgängligt för allmänheten på alla språk vid byrån.

Dessa föreskrifter ger anledning att anta att dagen för offentliggörande faktiskt är den dag som anges på varje nummer av den officiella tidningen.

Om det av någon händelse skulle bevisas att den dag då numret faktiskt var tillgängligt inte överensstämmer med den dag som står på numret, måste emellertid hänsyn tas till dagen för det faktiska offentliggörandet.

Det är nämligen en grundläggande princip i gemenskapens rättsordning att en rättsakt från en offentlig myndighet inte kan göras gällande mot enskilda innan dessa har haft möjlighet att ta kännedom om den.

- 16 Vad beträffar den sista delen av den ställda frågan, är det viktigt att den dag då en förordning skall betraktas som offentliggjord inte varierar beroende på när Europeiska gemenskapernas tidning är tillgänglig inom varje medlemsstats territorium.

Gemenskapsrättens enhet och enhetliga tillämpning kräver att en förordning, om inget annat uttryckligen bestäms, skall träda i kraft samma dag i alla medlemsstater, utan hänsyn till eventuella förseningar som kan uppstå, trots bemödanden om att säkerställa en snabb distribution av den officiella tidningen i hela gemenskapen.

- 17 Svaret på den ställda frågan blir alltså att artikel 191 i EEG-fördraget skall tolkas så, att en förordning, om inte annat bevisas, skall betraktas som offentliggjord i hela gemenskapen den dag som anges på det nummer av Europeiska gemenskapens tidning som innehåller texten till denna förordning.

Den tredje och fjärde frågan

- 18 Den tredje och fjärde frågan har följande lydelse:

”Skulle kommissionens förordning (EEG) nr 741/73 av den 5 mars 1973 också tillämpas på viner som för första gången, i enlighet med kommissionens förordning (EEG) nr 649/73 av den 1 mars 1973, omfattades av systemet med monetära utjämningsbelopp, och som hade tagits ut från ett privat tullager innan sistnämnda förordning faktiskt hade offentliggjorts?”

”Om svaret blir nej: skulle kommissionens förordning (EEG) nr 649/73 av den 1 mars 1973 tillämpas på nämnda viner?”

- 19 Förordning nr 649/73 av den 1 mars 1973, som enligt artikel 3.1 skulle träda i kraft den dag då den offentliggjordes i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, offentliggjordes i ett nummer av tidningen med datumet den 9 mars 1973, som enligt byråns egen utsago faktiskt inte var tillgänglig vid Byrån för Europeiska gemenskapens officiella publikationer förrän den 12 mars 1973, vilken dag förordningen alltså bör anses ha trätt i kraft.

Enligt artikel 3.2 i samma förordning skulle dock de belopp, som var en följd av dess tillämpning, börja gälla från och med den 26 februari 1973, eller – till förmån för berörda parter – redan från och med den 13 februari 1973.

Förordning nr 741/73 av den 5 mars 1973 om ändring av de monetära utjämningsbeloppen i förordning nr 649/73 trädde i kraft samma dag som den offentliggjordes i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, dvs. den 19 mars 1973, men var enligt artikel 2 tillämplig från och med den 5 mars 1973.

De frågor som ställts aktualiserar således i första hand problemet huruvida förordning nr 649/73 lagenligt kan ha retroaktiv verkan från den dag då den trädde i kraft, särskilt när det gäller utvidgningen av systemet med monetära utjämningsbelopp till att för första gången också omfatta vinerna i fråga.

- 20 Rättssäkerhetsprincipen hindrar visserligen i allmänhet en gemenskapsrättsakt från att börja gälla vid en tidpunkt som ligger före aktens offentliggörande. Det kan dock undantagsvis förhålla sig på annat sätt, när det eftersträfvade målet kräver detta och när de berörda personernas berättigade förväntningar vederbörligen respekteras.

Vad särskilt beträffar monetära utjämningsbelopp innebär det system som infördes genom förordning nr 974/71 i princip att föreskrivna åtgärder skall få verkan då de händelser som utlöser dem inträffar, med den följden att det kan visa sig nödvändigt, för att åtgärderna skall få full verkan, att föreskriva

att de nya monetära utjämningsbeloppen skall tillämpas på händelser och handlingar som ägt rum en kort tid före offentliggörandet i Europeiska gemenskapens officiella tidning av den förordning i vilken de fastställs.

Det ligger i själva systemet med monetära utjämningsbelopp att näringsidkarna måste räkna med att varje viktigare förändring av valutasituationen kan föra med sig att systemet utvidgas till att omfatta nya kategorier av varor och att nya belopp fastställs.

I föreliggande fall vidtog kommissionen, redan från och med den dag som fastställts för tillämpning av de nya beloppen, särskilda åtgärder för att berörda branschkreter skulle få kännedom om dessa belopp.

Att förordning nr 649/73 var tillämplig på händelser som inträffade efter den 26 februari 1973, dvs. under en period på två veckor innan den faktiskt offentliggjordes, var därför inte ägnat att kränka någon berättigad förväntning.

Mot bakgrund av detta konstaterande angående förordning nr 649/73, och med hänsyn till den exceptionella situationen, finns det inget avgörande rättssäkerhetsskäl som hindrar att förordning nr 741/73 om ändring av de monetära utjämningsbeloppen i den tidigare nämnda förordningen och fastställd den 5 mars tillämpas från och med denna dag, utan hänsynstagande till det faktum att förordning nr 649/73 ännu inte hade offentliggjorts i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

21 Svaret blir alltså att prövningen av de frågor som ställts inte har lett till något som kan påverka giltigheten av förordningarna nr 649/73 av den 1 mars 1973 och nr 741/73 av den 5 mars 1973, såtillvida som de har förklarats tillämpliga från och med den 26 februari 1973 respektive den 5 mars 1973.

Rättegångskostnader

22 De kostnader som har förorsakats Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla.

Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående de frågor som genom beslut av den 21 mars 1978 förts vidare av Bundesfinanzhof – följande dom:

- 1) Vid prövningen av de frågor som ställts har det inte framkommit något som kan påverka giltigheten av förordningarna nr 649/73 av den 1 mars 1973, nr 741/73 av den 5 mars 1973 och nr 811/73 av den 23 mars 1973, såtillvida som de har fastställt monetära utjämningsbelopp för röda och vita viner som importerats från tredje land, och som omfattas av undernummer 22.05 C I och C II i tulltaxan, och inte heller av förordningarna nr 649/73 och nr 741/73, såtillvida som de förklarats tillämpliga från och med den 26 februari 1973 respektive den 5 mars 1973.
- 2) Artikel 191 i EEG-fördraget skall tolkas så, att en förordning, om inte annat bevisas, skall betraktas som offentliggjord i hela gemenskapen den dag vars datum anges på det nummer av Europeiska gemenskapens officiella tidning som innehåller texten till denna förordning.

Kutscher	Mertens de Wilmars	Mackenzie Stuart	Donner	Pescatore
	Sørensen	O'Keeffe	Bosco	Touffait

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 25 januari 1979.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

H. Kutscher
Ordförande